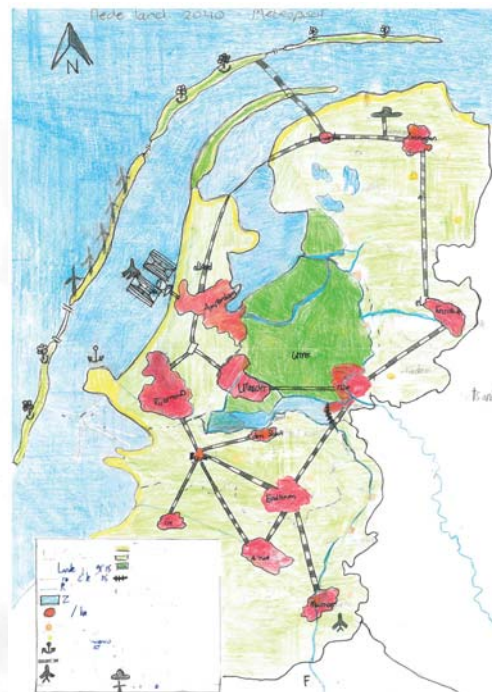
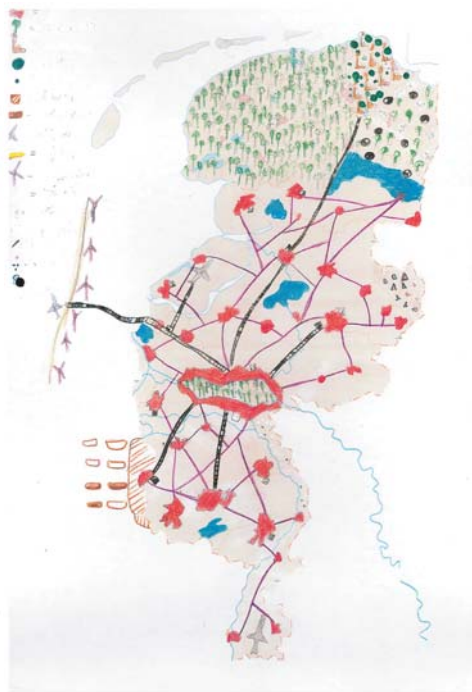
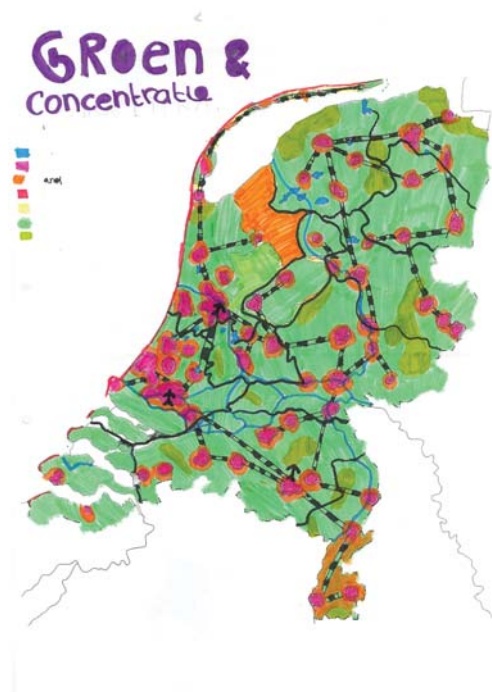

atlas van de toekomst een analyse

Analyse inzendingen Atlas van de Toekomst

Deze wedstrijd is georganiseerd in het kader van het Jaar van de Ruimte 2015

Jaar van de Ruimte
2015

Contact

Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG)
Kromme Nieuwegracht 66
Postbus 805
3500 AV Utrecht
Tel. 030 - 7115 110
www.knag.nl | @KNAG
atlasvandetoekomst.knag.nl

Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap

Vakjury

Yves de Boer, juryvoorzitter
Hermen Borst
Iris Pauw
Judith Peeters

Opdrachtmakers

Rob Adriaens
Annelies Beek
Tine Béneker
Hans Palings

Rapportage & vormgeving

Annelies Beek
Robbin Knuivers

Drukmotief BV

© Copyright KNAG / Piktochart

Alle afbeeldingen zijn verkregen via KNAG en Piktochart.

Geen van deze afbeeldingen en inhoud mag zonder toestemming worden vermenigvuldigd en/of verspreid.

Aardrijkskunde gaat over de wereld om eens heen, van dichtbij tot veraf. Aardrijkskunde gaat ook over de toekomst. Waar wonen de mensen in 2040 en in wat voor soort huizen? Hoe richten we steden in en op welke manier houden we rekening met klimaatverandering? Waar verbouwen we ons voedsel? En zijn er nog steeds files in Nederland? Aardrijkskunde is een vak dat sociale en fysieke aspecten met elkaar verbindt.

In het Jaar van de Ruimte wordt door veel mensen nagedacht over de ruimtelijke toekomst van ons land. Zo ook door 2561 scholieren tussen 12 en 15 jaar tijdens hun aardrijkskundelessen. Voor de wedstrijd 'Atlas van de Toekomst' werkten de deelnemers vier toekomstscenario's van Nederland in 2040 uit en illustreerden dit met tekeningen van de veranderingen in hun eigen leefomgeving. De leerlingen zijn in 2040 ongeveer 40 jaar en zijn dan de beleidsmakers, docenten, projectontwikkelaars en andere werknemers van Nederland. Zij maken Nederland.

Wie de (rijks)nota's er op naslaat, ziet dat in de ruimtelijke ordening de ene keer wordt gekozen voor spreiding en de andere keer voor concentratie. En gaan we naar een samenleving waar economische groei en internationale concurrentie centraal staan of naar een samenleving waar de nadruk ligt op duurzaamheid en recycling? Aan de hand van deze twee begrippenparen (spreiding & concentratie en groen & groei) zijn leerlingen uitgedaagd te denken in vier scenario's. De leerlingen zijn uitgegaan van de bestaande situatie in Nederland. Rekening houdend met trends zoals demografische ontwikkelingen, meer gebruik van ICT en klimaatverandering werkten ze de scenario's uit. Met de klas kozen ze daarna hun meest gewenste en het meest waarschijnlijke scenario. De opdracht kunt u vinden op atlasvandetoekomst.knag.nl.

In deze brochure vindt u een analyse van alle ingezonden atlassen. Wat zijn de ruimtelijke opgaven volgens jongeren? In welk Nederland willen zij het liefste wonen? En zijn de leerlingen meer gaan nadenken over de toekomst?

De wedstrijd is geopend door minister Schultz samen met zes leerlingen op de startbijeenkomst van het Jaar van de Ruimte in de Beurs van Berlage. De drie beste klassen worden in het zonnetje gezet tijdens de prijsuitreiking op 12 juni 2015, bij de aftrap van de Dag van de Bouw. De beste klas wint onder andere een schoolreisje naar het GeoFort. Bijgevoegd bij deze brochure vindt u het juryrapport.

De opdracht is gemaakt door Rob Adriaens, Tine Béneker, Hans Palings en Annelies Beek. Robbin Knuivers heeft meegeschreven aan deze brochure.

Compilatie inzendingen

* De compilatie is gemaakt op basis van alle inzendingen. In het midden vindt u de kaart op A3-formaat.

Demografie: kaart en cijfers

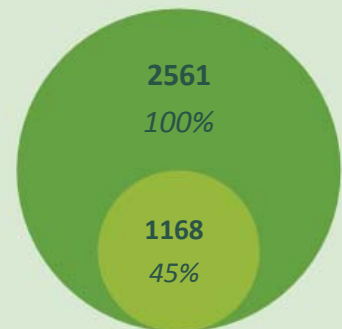
92 ingestuurde atlassen

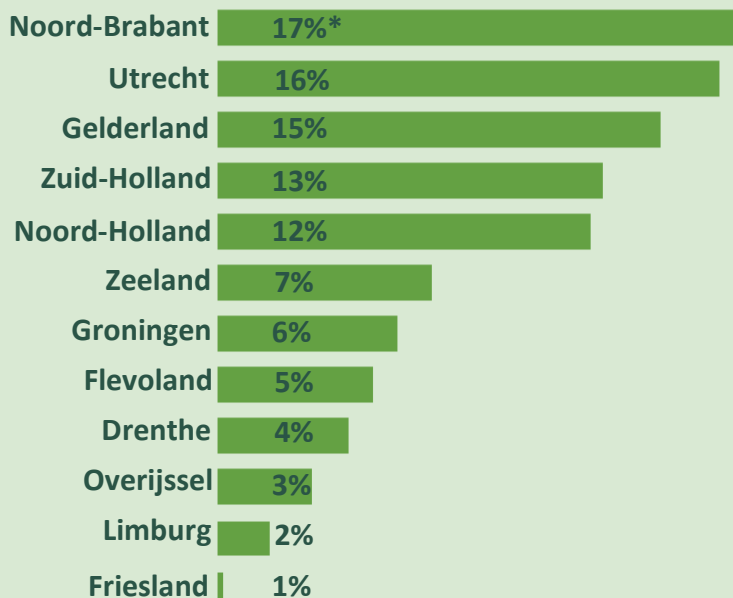
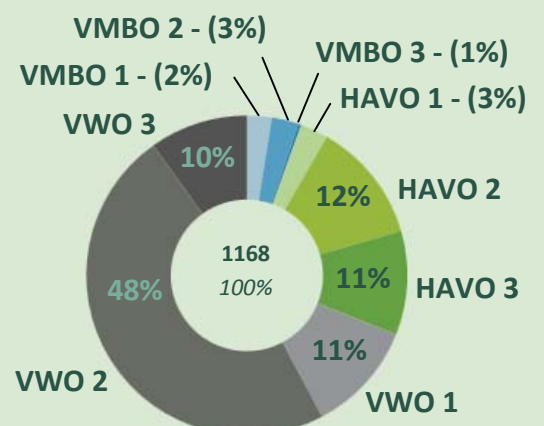
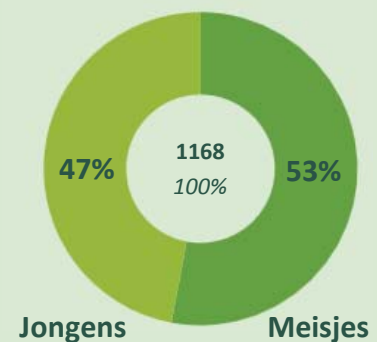
42 middelbare scholen

2561 deelnemende leerlingen

Waarvan ingevulde enquêtes

* De percentages zijn gebaseerd op de 1168 leerlingen die de enquête hebben ingevuld.

Energie en duurzaamheid

Het thema dat eruit springt in de atlassen is energie. Volgens de leerlingen is er noodzaak om te kijken naar andere manieren van energiewinning. Een overgang naar duurzamere energiebronnen is nodig. Ze dragen hier veel oplossingen voor aan.

Energie en duurzaam met de aarde omgaan worden door de leerlingen vaak met elkaar verbonden. Het is volgens hen heel belangrijk om op een andere manier energie te winnen. Zo denkt 77% dat we in 2040 meer energie gebruiken én zelf meer energie opwekken. Ook denkt 49% van de leerlingen dat **zonne-energie** het meest wordt gebruikt in 2040. Windenergie is een goede tweede.

In Nederland wijzen ze hier verschillende locaties voor aan. Vaak een windmolen- of een zonnepaneleneiland in de Noordzee, maar soms ook een **windmolen** in elke achtertuin of aan de stadsrand. De daken blijven ook niet onbenut. Ze worden gebruikt voor zonnepanelen of voor **groene daken en moestuintjes**.

De duurzame gedachte sijpelt door in de manier hoe we ons verplaatsen. In 2040 gaan we bijna niet meer met de gewone auto. Deze is vervangen door **duurzame vervoersmiddelen**, zoals een elektrische auto. En we gaan auto's delen of op de fiets. Fietssteden ontstaan en binnen Nederland wordt de relatieve afstand veel kleiner door het aanleggen van een metro. Een origineel idee is om de snelwegen tussen grote steden van zonnepanelen te voorzien.

Duurzaamheid is ook vertaald naar **lokale voedselproductie** en meer groen. Meer parken, meer groen in gebouwen en vooral op gebouwen. Een origineel idee is de ecokepel: een stadskas waarin het klimaat altijd goed is.

Aandacht voor zonne-energie

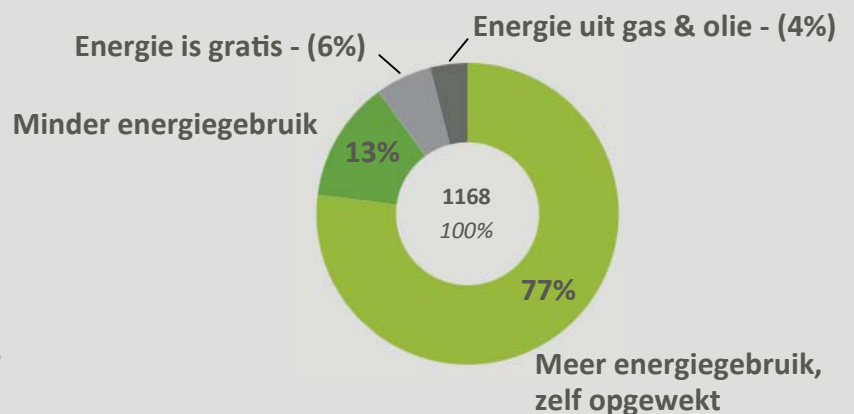
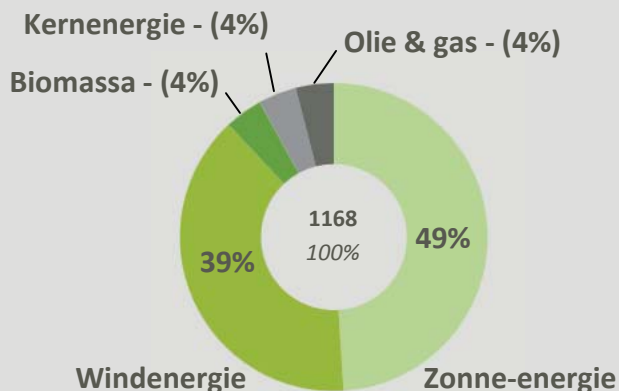
Windmolens op land & in zee

Groene daken & moestuintjes

Duurzame vervoersmiddelen

Water en waterveiligheid

Water is een thema dat we op veel kaarten terugzien. Volgens de leerlingen moet Nederland rekening houden met het overstromingsrisico en daar maatregelen voor nemen. Het westen van het land kan volgens leerlingen in 2040 helemaal onder water staan. Leerlingen houden rekening met overstromingsgevaar vanuit de Noordzee, maar minder met het overstromingsrisico vanuit de rivieren.

Uit de toelichtingen blijkt dat leerlingen **niet bang zijn voor het water**, maar ze zijn zich er wel van bewust dat dit niet vanzelfsprekend is. Zo denkt 55% van de leerlingen dat Nederland in 2040 goed beschermd is tegen overstromingen. De dijken zijn in 2040 opgehoogd, er zijn zandhopen voor de kust neergelegd om Nederland te beschermen en de Deltawerken zijn vernieuwd. Rivieren zijn uitgebaggerd, zodat ze dieper zijn en de binnenvaart wordt gestimuleerd. Sommige leerlingen zien ook wel wat in getijdenenergie.

Bewust van overstromingsgevaar

Niet bang voor het water

Inpolderen van meren

Het **inpolderen** van het Markermeer en IJsselmeer is bij veel leerlingen in trek. Hier gaan mensen wonen, maar is ook een ideale plek voor een windmolenpark. Of de plek voor economische groei.

Het **aanleggen van eilanden** in de Noordzee is ook erg gewenst. Windmolenparken zijn het vaakst getekend. Maar we zien ook een achtbaneneiland, een funeiland en een supermarkteiland. En wie denkt dat eilanden altijd een ronde of uitgerekte vorm moeten krijgen heeft het mis. Waarom geen eilanden in de vorm van een klomp?

Aanleggen van eilanden

"Omdat wij genoeg geld hebben kunnen wij goede stevige dijken aanleggen langs de kusten van Nederland."

"Het Markermeer wordt ingepolderd zodat er méér land beschikbaar is voor mogelijke vestiging van steden en grote bedrijven."

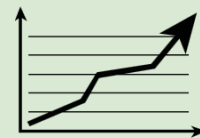
Stad en platteland

Leerlingen gaan uit van de bestaande spreiding van steden. De stad is de plek waar veel mensen en voorzieningen zijn, terwijl het platteland dunbevolkt is en veel groen heeft. **Volgens de leerlingen neemt het aantal inwoners in de grote steden toe, waardoor de leefbaarheid in gevaar komt. Stad en platteland blijven strikt gescheiden.**

Zo denkt 73% van de leerlingen dat in 2040 het **inwonertal is gestegen**. Er worden meer kinderen geboren en mensen uit het buitenland vestigen zich in Nederland. Nog meer mensen wonen in steden. In 2040 zijn er geen nieuwe steden ontstaan, volgens 44% van de leerlingen. De grootste steden liggen in het westen en steden in het oosten, zoals Arnhem en Nijmegen, zijn ook erg groot. Er zijn veel flats en hoge gebouwen met groene daken gebouwd voor de nieuwe mensen in de stad. Kantoorgebouwen zijn nu woningen. Soms gaat die **drukke** ten koste van de leefbaarheid: er is nauwelijks ruimte voor parken en musea. Ook denkt 37% van de leerlingen dat in 2040 aan de randen van steden nieuwe wijken zijn gebouwd.

Maar in 2040 zijn er ook buiten de steden **sterke lokale gemeenschappen** met woningen van gerecycled materiaal of drijvende woningen. Groningen en Limburg zijn in 2040 voornamelijk natuur- en recreatiegebieden. Door demografische krimp is daar ruimte genoeg.

Daarnaast wil 34% van de leerlingen het liefste in een kleine plaats buiten de Randstad wonen, omdat daar **veel ruimte en natuur** is. Maar 16% wil wonen in een grote stad binnen de Randstad.

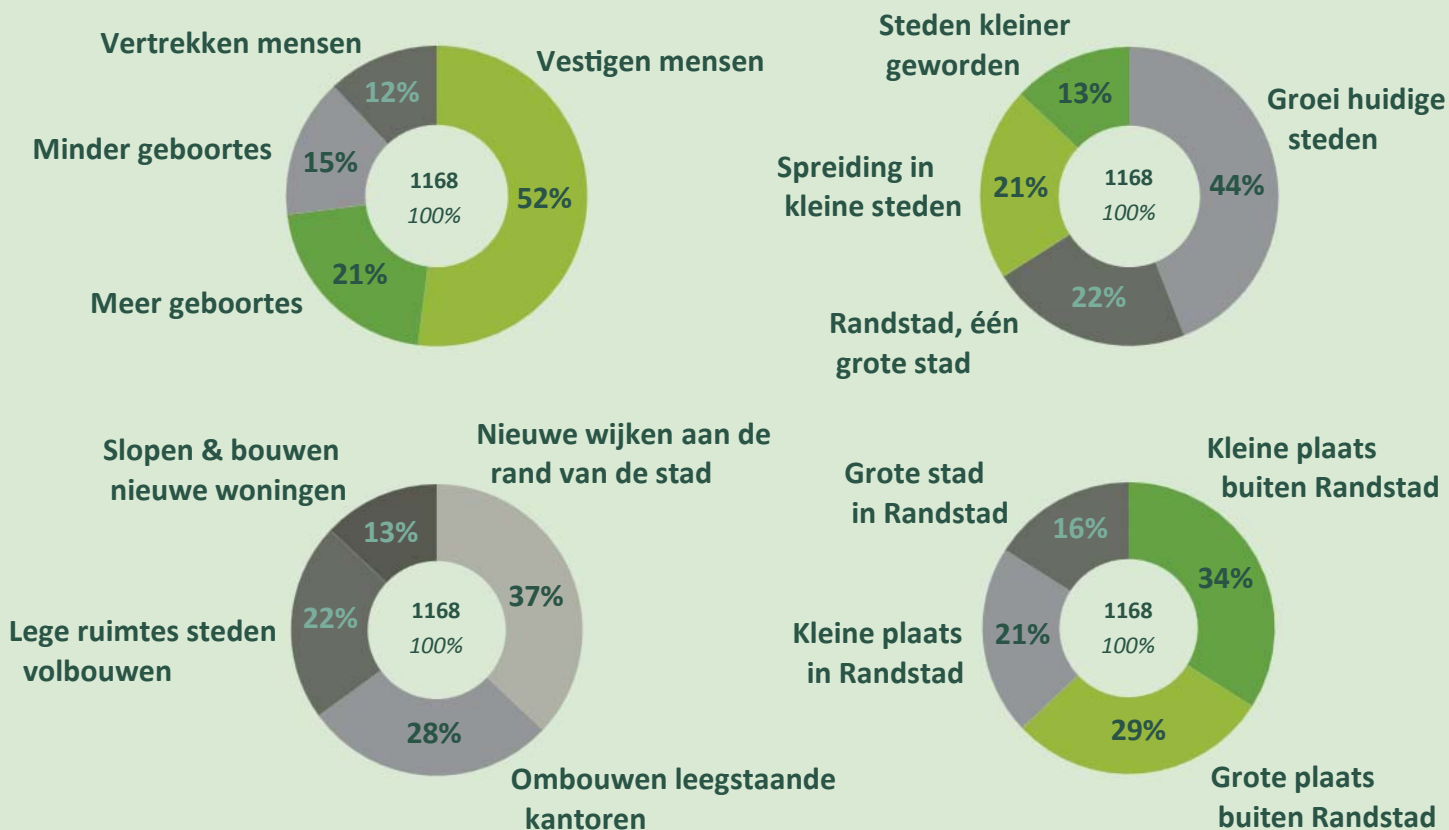
Toename inwonertal & drukte

Sterke lokale gemeenschappen

Wens naar ruimte & natuur

Infrastructuur en mobiliteit

Leerlingen zijn zich ervan bewust dat steden onderling met elkaar verbonden moeten zijn. Volgens de leerlingen kunnen de steden beter en anders met elkaar verbonden worden, voor een sterkere economie en een duurzamere samenleving.

Zo denkt 48% van de leerlingen dat de infrastructuur een beetje is uitgebreid in 2040. Snelwegen zijn voorzien van zonnepanelen en worden gebruikt door elektrische auto's. **Uitbreiding van infrastructuur** in de hoogte hoort ook bij 2040, of zoals leerlingen het verwoorden: 'De Nederlandse economie blijft verder groeien maar ruimte raakt langzaam op. Door dit ruimtegebruik moet de infrastructuur de hoogte en diepte in'.

Ook zien leerlingen veel in het **aanleggen van een metronetwerk**. Dit ondergrondse netwerk zou de grote steden in Nederland met elkaar moeten verbinden. Een supersnelle metro. Het spoorwegennetwerk is in 2040 ook uitgebreid. Schiphol ligt volgens de leerlingen nu niet op de goede plek. Dat kan veel centraler in bijvoorbeeld de provincie Utrecht of **meerdere vliegvelden** verspreid over Nederland. De haven van Rotterdam is uitgebreid. Aan de dijkten is door sommige klassen ook gedacht. Er zijn ecoducten die het Groene Hart, de Veluwe en de Peel met elkaar verbinden.

Door de **digitale verbondenheid** is er minder transport nodig. Ook zijn er lokale gemeenschappen die voedsel verbouwen en zo goed als zelfvoorzienend zijn. Verder denkt 45% van de leerlingen dat zij in 2040 heel veel thuiswerken en dus geen vervoersmiddel nodig hebben voor woon-werkverkeer. Slechts 19% van de leerlingen gaat met de (duurzame) auto.

Aanleg van metronetwerk

Meerdere vliegvelden

Digitale verbondenheid

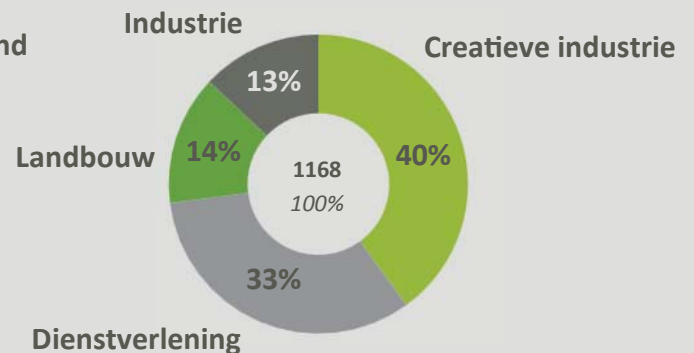
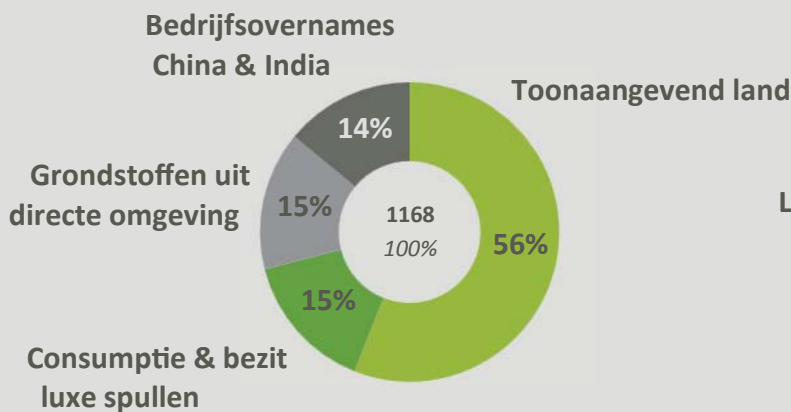
Economie en werk

Leerlingen zijn positief over de economische ontwikkeling van Nederland. Volgens de leerlingen is groei van de economie belangrijk. Om dat te bereiken moeten regio's zich specialiseren en moeten er lokale gemeenschappen ontstaan.

Nederland is in 2040 een **toonaangevend land** op tal van gebieden, zoals water, tuinbouw, hightech en gamedesign. Nederland verdient het meeste geld in de creatieve sector met het bedenken van nieuwe producten en diensten. Ook de dienstverlening doet het goed: het buitenland wil ook gebruik maken van onze diensten. Leerlingen geloven niet zo in schaalvergroting in de landbouw en ook is in 2040 de productie niet teruggehaald uit de lagelonenlanden.

Toonaangevend land

In 2040 staan de fabrieken die al hun afval **recyclen** verspreid over Nederland. De groei van de economie gaat samen met het ontstaan van lokale gemeenschappen. Zij hergebruiken producten, zijn **zelfvoorzienend** en gebruiken duurzame energie.

Economie wordt door leerlingen wel belangrijk gevonden, maar ze vinden het lastig om dat in een kaart en tekening te verbeelden. Opmerkelijk is dat leerlingen **Nederland opdelen in verschillende sectoren**. Zo richt Groningen zich volgens een klas in 2040 op onderwijs, Friesland op voedsel, Overijssel op goederen, Flevoland op zorg, Gelderland op industrie, Limburg op buitenland, Zeeland op souvenirs. Of het noorden en het zuiden zijn recreatiegebieden, in het oosten is industrie en in het westen wonen de mensen.

Recycling & zelfvoorziening

Opdelen in sectoren

"Economie is het belangrijkste, de natuur doet er niet meer toe. Nederland is in 2040 gebaseerd op werk."

"Er is meer recreatie, omdat mensen meer geld hebben voor leuke dingen."

"Steden groeien uit tot één groot stedelijk gebied, doordat er steeds meer mensen naar de steden toetrekken."

Bewoners en vrije tijd

Niet alleen de bevolking zal toenemen, maar ook het aandeel ouderen. Verder zullen veel mensen in hoogbouw wonen, maar ook veel mensen in vrijstaande huizen. **Volgens de leerlingen moeten er ruimtelijke oplossingen gevonden worden voor de vergrijzing en voor de diverse woningbehoefte.**

In 2040 zijn de steden groter geworden en wonen er meer mensen in Nederland. Toch woont 37% van de leerlingen in een **vrijstaand huis** met tuin. En 17% woont in een **flat**. Bijna alle leerlingen, 83%, woont in dat huis met een partner en kinderen. Een heel klein deel woont in 2040 samen met partner, kinderen en ouders.

Dat laatste is niet gek, want in 2040 zijn er seniorensteden. Verspreid over heel Nederland liggen **seniorensteden**. In de buurt is veel groen en zorg.

Recreëren kan ook volop. Zo kunnen de bewoners in 2040 aan de slag in hun moestuintjes of naar een van de natuurgebieden in het noorden of zuiden van Nederland. In 2040 zijn er veel nieuwe eilanden in de Noordzee. Zo is er het achtbaneneiland voor jong en oud. Verder kunnen ouders hun kinderen naar het funeiland brengen en ze aan het einde van de dag weer ophalen.

De leerlingen voelen zich **inwoner van Nederland** of van hun woonplaats. 15% voelt zich inwoner van Europa en 14% van de wereld.

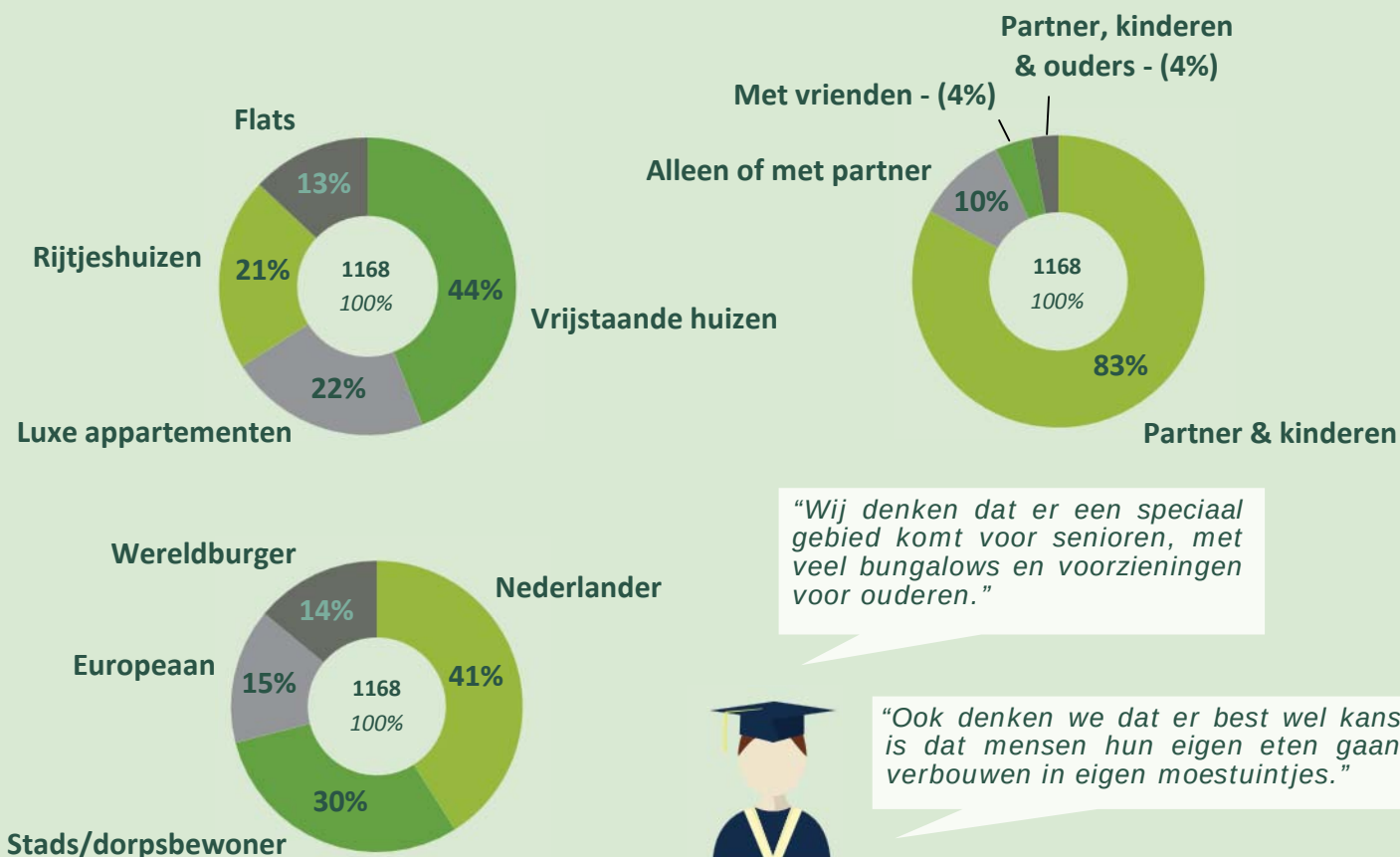
Diverse woningvraag

Seniorensteden

Inwoners van Nederland

Stad

Windmolen

Stad met hoogbouw

Waterkrachtcentrales

Stad voor ouderen

Klompeland voor
zonne- en windenergie

Landschap

Gestapelde snelwegen
met zonnepanelen

Nieuwe polders

WiFi door heel
het land

Verhoogde dijk

Recycling in
iedere provincie

Water

Huis met groen dak,
zonnepanelen en recycling

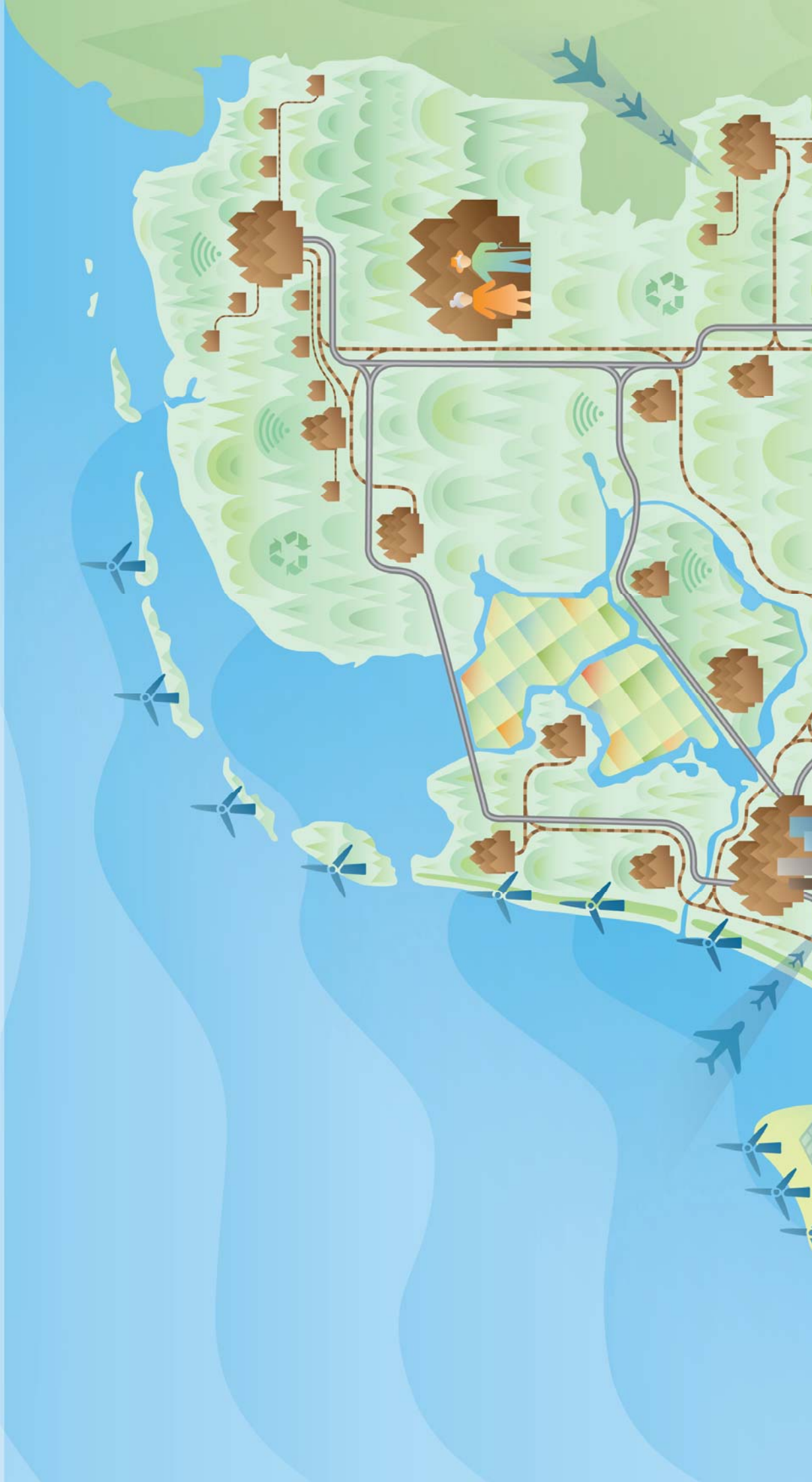
Vliegveld

Snelweg

Trein en metro

Deze compilatie is getekend door:

BLOSSITY

In opdracht van:

KNAO

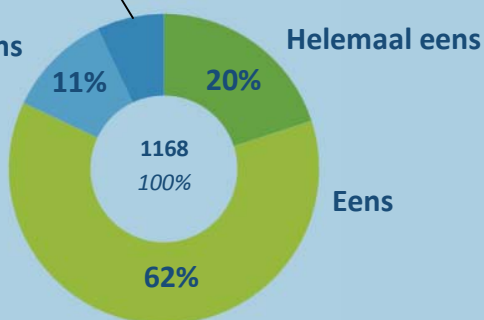

Jaar van de Ruimte
2015

Evaluatie: leerling en docent

Helemaal oneens - (7%)

Oneens

Ik vond het leuk om mee te doen.

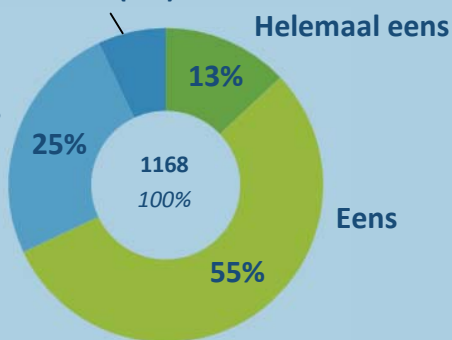
Leerling: "Dit project was erg gezellig. Het was een goed moment om creatief om te gaan met alles wat we bij aardrijkskunde hebben gehad."

Docent: "Het nabespreken was ontspannen en soms hilarisch, met goede conclusies aan het eind."

Helemaal oneens - (7%)

Oneens

Ik heb echt nieuwe dingen geleerd.

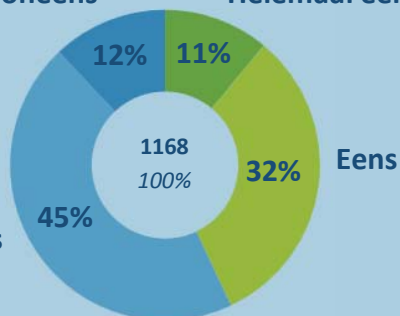
Leerling: "Ik vond het erg leuk om aan deze wedstrijd mee te doen en heb veel geleerd over Nederland van nu en de toekomst, waaronder ook veel nieuwe trends."

Docent: "Er komen voor mij onbekende talenten naar boven."

Helemaal oneens

Helemaal eens

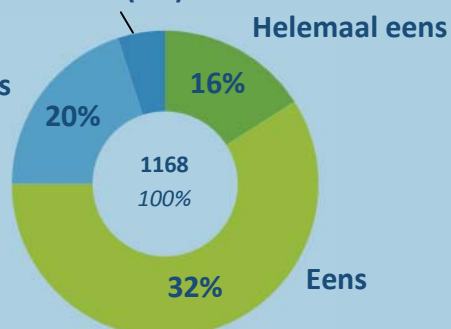
Ik wist voor deze wedstrijd niets over toekomstscenario's.

Docent: "Ze hebben geleerd om realistisch na te denken over de toekomst. Het denken in scenario's was nieuw en dat vonden sommige leerlingen wel lastig."

Helemaal oneens - (5%)

Oneens

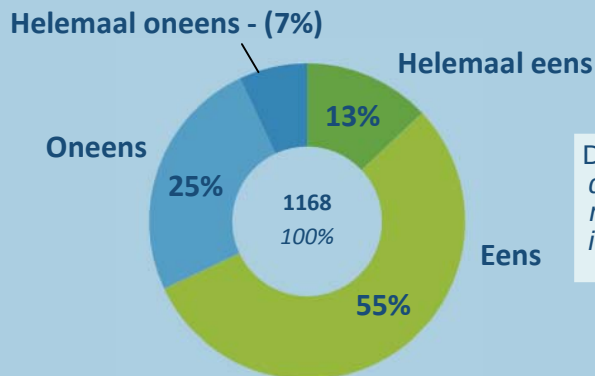

Ik heb veel geleerd over toekomstscenario's.

Leerling: "Volgend jaar moeten ze dit zeker nog een keer doen. Je krijgt namelijk een goed overzicht van de dingen die er kunnen gebeuren over een paar jaar en hoe jouw toekomst zich daar in kan ontwikkelen."

Docent: "Ze hebben geleerd dat wat er nu is, niet zomaar kan verdwijnen en dat keuzes maken voor een bepaalde inrichting altijd gevolgen heeft voor bepaalde mensen en gebieden."

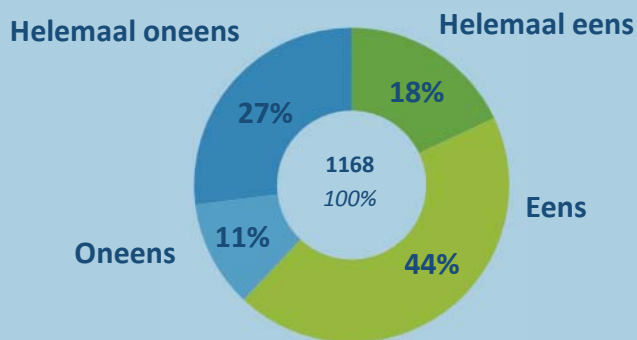

Docent: "Leerlingen hebben vooral geleerd dat er veel belangen zijn in het gebied, maar ook dat bij het plannen voor de inrichting alles met alles samenhangt."

Ik heb veel geleerd over ruimtelijke ordening in Nederland.

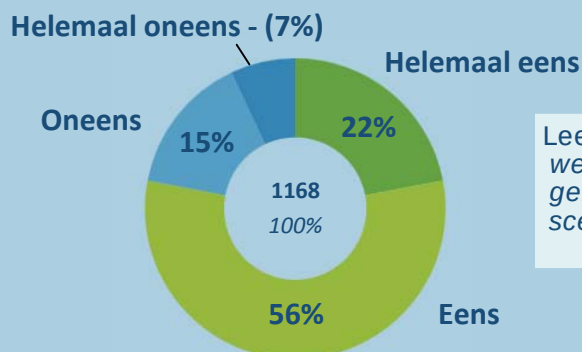

Leerling: "Ik vond het project heel leuk! Ik hoop dat er nog een keer zo'n project komt maar dan over 2100 of zo."

Docent: "Leerlingen vinden het zelf heel nuttig: 'Wij zijn de toekomst!' "

Ik ben meer gaan nadenken over mijn eigen toekomst.

Leerling: "Ik vond het leuk om aan de wedstrijd mee te doen en ik heb best veel geleerd over de toekomst van Nederland en scenario's daarvan."

Ik ben meer gaan nadenken over de toekomst van Nederland.

7,1

Eindcijfer volgens de leerlingen

8,5

Eindcijfer volgens de docenten

Diverse woningvraag

Inwoners van Nederland

Digitale verbondenheid

Seniorensteden

Aandacht voor zonne-energie

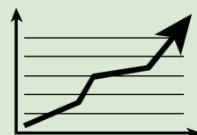
Windmolens op land & in zee

Groene daken & moestuintjes

Duurzame vervoersmiddelen

Toename inwonertal & drukte

Sterke lokale gemeenschappen

Jongeren aan zet:

De ruimtelijke opgaven en gewenste &

Gewenst

Leerlingen willen graag wonen in groen en duurzaam Nederland. Dit grote geloof in een duurzaam Nederland sluit groei niet uit. In hun eigen leefomgeving tekenen ze ongeacht het scenario windmolens, zonnepanelen en groene daken. Ook zijn er veel moestuinen waar we gezamenlijk in werken. Over de woonsituatie zijn de leerlingen duidelijk. In 2040 woont het grootste deel in een vrijstaand huis met een dak van zonnepanelen waar ze samenwonen met hun partner en kinderen. En geef ze eens ongelijk. Want dat is makkelijk te realiseren, want het zal goed gaan met de economie en er zal genoeg werk voor iedereen zijn. Er liggen vooral kansen in de creatieve sector. Overal wordt materiaal gerecycled en mensen leven voor het grootste deel zelfvoorzienend. Het is ook prettig om in steden te wonen, want er is geïnvesteerd in groen en in fietspaden. Verder bereidt Nederland zich goed voor op het gevaar van het water. Dit leefbare, gezonde en duurzame Nederland is makkelijk te realiseren.

Aanleg van metronetwerk

Meerdere vliegvelden

Bewust van overstromingsgevaar

Niet bang voor het water

Inpolderen van meren

Aanleggen van eilanden

een conclusie

waarschijnlijke toekomstscenario's van Nederland

Waarschijnlijk

Leerlingen vinden het waarschijnlijk dat in 2040 de bevolking is gegroeid. De steden groeien en de mensen wonen vooral in flats. Deze flats zijn voorzien van groene daken. Het is erg druk in Nederland, maar dat levert door slim bouwen geen problemen op. De bevolkingskrimp in Groningen en Limburg zet door, waardoor ruimte vrijkomt voor recreatiegebieden. In 2040 gaat het heel goed met de economie. Ook heeft Nederland internationaal een goede positie. De economische groei gaat samen met meer aandacht voor duurzaamheid, zoals meer hergebruik van grondstoffen en zonne- en windenergie. Buiten steden werken mensen in lokale gemeenschappen samen om voedsel te verbouwen. De grote steden zijn onderling goed verbonden met spoorwegen, een nieuw metrostelsel, en auto's. Ook wordt er veel gefietst. We werken veel thuis. Omdat we genoeg geld hebben, kunnen we investeren in het beschermen van Nederland tegen water.

Opdelen in sectoren

Wens naar ruimte & natuur

Recycling & zelfvoorziening

Toonaangevend land

Bijlage: scholen en klassen

Gymnasium Apeldoorn, Apeldoorn	2A	Dongemond College, Raamsdonksveer	RA1R
Heerenlanden College, Leerdam	2V2, 2V1	Herman Wesselink College, Amstelveen	2H
Christiaan Huygens College, Eindhoven	3GT	Udens College, Uden	Vmbo 1
OSG de Meergronden, Almere	V2U	Coornhert Lyceum, Haarlem	Vwo
Dominicus College, Nijmegen	2G1, 2G2	Gerrit Rietveld Lyceum, Utrecht	Klas 1, 1G2
VCL, Den Haag	G1A, G1B	Kaj Munk College, Hoofddorp	3S2, 3S1
Het Hooghuis Heesch, Heesch	3C	School Volendam	-
Het Schoonhovens College, Schoonhoven	B2b, B2c, B2d	School Culemborg	-
Jan Arentsz Langedijk, Langedijk	H2C/HA2D/ H3D	OSG Singelland Drachtster Lyceum, Drachten	LH3B, LH3D
Sophianum Gulpen, Gulpen	G31, A32, A31	Carmelcollege, Emmen	Ha1Sb
Driestar College, Leiden	V2C, V2D	Vathorst College, Amersfoort	3.6, 3.7
Scholengemeenschap Lelystad, Lelystad	2V, 2W	GSR Rijswijk, Rijswijk	Hv1
Dr. Aletta Jacobs College, Hoogezand	HV1a, A2a/ G2a, Hv1b, A1a/G1a, A1b, KB2B	Dendron College, Horst	Ha3a, Ha3b, Vw3b, AT3a, Ha3d, AT3C/ AT3P/GY3A, GY3P, AT3B
Cambium College, Zaltbommel	2A1, 2A2, 2A3, 3A1, 3A2, 3A3, 3H2, 3H3, 3H4	Pontes Het Goese Lyceum, Goes	V2A, V2RG, V2KT, H2A, H2B, H2RK, H3B, H3RK, H2KT
College Hageveld, Heemstede	VIA C	Teylingen College, Leeuwenhorst	L1BF
Roelof van Echten College, Hoogeveen	3G, 3A1, 3A2, 3H1	Stormink, Deventer	S2VA, S2HB, S2HC, S2HA
Juliana Calvijn, Rotterdam	2A	Jac. P. Thijssen College, Castricum	2vwo
Melanchthon, Schiebroek	B1, G3, A3B	Sint Oelbert Gymnasium, Oosterhout	2G
Erasmiaans Gymnasium, Rotterdam	2A, 2B	Canisius College, Nijmegen	2G, 3vd
Aloysius, Den Haag	2ge2	College De Heemlanden, Houten	B1g
Stedelijk Gymnasium Johan van Oldenbarnevelt, Amersfoort	2A, 2C, 2E	EMS Basisschool, Ede	Groep 7/8

Bijlage: de enquête

1. Welke vorm van energie wordt in Nederland in 2040 het meeste gebruikt?

- A) Windenergie
- B) Zonne-energie
- C) Energie opgewekt uit de verbranding van biomassa
- D) Olie en gas

2. Welke uitspraak over energiegebruik in 2040 is volgens jou het meest waarschijnlijk?

- A) We verbruiken veel minder energie dan nu.
- B) We verbruiken meer energie dan nu, maar wekken zelf het grootste deel van die energie zelf op met behulp
- C) We maken ons niet meer druk over het energiegebruik, energie is immers gratis geworden.
- D) We halen onze meeste energie net zoals nu vooral uit aardgas en aardolie.

3. Hoe gaan de meeste mensen in 2040 naar hun werk?

- A) Met de fiets
- B) Met het openbaar vervoer
- C) Met de auto
- D) Veel mensen gaan niet meer naar hun werk, maar werken vanuit huis.

4. Welke uitspraak is het meest van toepassing op de economie van Nederland in 2040?

- A) Bedrijven halen hun grondstoffen uit de directe omgeving.
- B) Alles is gericht op consumptie en het bezit van luxe spullen.
- C) De meeste Nederlandse bedrijven zijn overgenomen door bedrijven uit China en India.
- D) Nederland is een toonaangevend land op tal van gebieden, zoals water, tuinbouw, hightech en game-design.

5. Waar denk jij dat Nederland het meeste geld mee verdient in 2040?

- A) Dienstverlening, ook het buitenland wil gebruik maken van Nederlandse diensten.
- B) Industrie, de productie wordt teruggehaald uit de lagelonenlanden.
- C) Landbouw, met grote boerderijen door schaalvergroting en innovatie.
- D) Creatieve industrie, er worden nieuwe producten en diensten bedacht.

6. Hoe ziet de infrastructuur er in 2040 uit?

- A) Er is bijna geen nieuwe infrastructuur aangelegd. Er worden veel auto's gedeeld en we nemen vaak de fiets.
- B) De infrastructuur is sterk uitgebreid. Dit is belangrijk om de economie draaiende te houden.
- C) De infrastructuur is een beetje uitgebreid. Er zijn vooral spoor- en metrolijnen aangelegd. Op de weg zijn alleen zelfrijdende auto's te zien.
- D) De huidige infrastructuur wordt vrijwel niet meer gebruikt. Veel gaat via digitale sociale netwerken.

7. In 2040 voel ik mijzelf het meeste inwoner van...

- A) het dorp of de stad waar ik dan woon
- B) Nederland
- C) Europa
- D) de wereld

8. In wat voor soort woning wonen de meeste mensen in 2040?

- A) In flats
- B) In luxe-appartementen
- C) In rijtjeshuizen met een kleine tuin
- D) In vrijstaande huizen met een grote tuin

9. Met wie denk jij in 2040 in huis te wonen?

- A) Alleen of met mijn partner
- B) Met mijn partner en kinderen
- C) Met enkele vrienden
- D) Met mijn partner, kinderen en ouders

10. Denk je dat er in 2040 meer mensen in Nederland wonen dan nu?

- A) Nee, want er worden minder kinderen geboren.
- B) Nee, want er vertrekken meer mensen naar het buitenland.
- C) Ja, want er vestigen zich meer mensen uit het buitenland.
- D) Ja, want er worden meer kinderen geboren.

11. Waar zou je in 2040 het liefst willen wonen?

- A) In een grote stad in de Randstad. Daar is veel werk en zijn veel winkels en andere voorzieningen.
- B) In een kleinere plaats in de Randstad. Daar is veel werk in de buurt en is er ook nog een beetje ruimte.
- C) In een grotere plaats buiten de Randstad. Daar zijn er voldoende voorzieningen in de buurt en het is niet te druk.
- D) In een kleinere plaats buiten de Randstad. Daar is veel ruimte en er is veel natuur.

12. Welke uitspraak over stad en platteland in 2040 lijkt het meest?

- A) Over het hele land bevinden zich kleine steden. Iedereen is digitaal verbonden met andere mensen.
- B) De Randstad is één grote stad geworden. In de rest van Nederland wonen minder mensen dan nu.
- C) Op verschillende plekken in Nederland zijn de steden gegroeid: in de Randstad, Arnhem-Nijmegen, de Bra-
- D) De steden zijn kleiner geworden dan nu. Er wonen meer mensen op het platteland dan nu.

13. Op welke manier zullen in de steden woningen worden bijgebouwd?

- A) Er zullen nieuwe wijken aan de rand van steden worden bijgebouwd.
- B) Lege ruimtes in de steden zullen worden volgebouwd.
- C) Leegstaande kantorengebouwen zullen worden omgebouwd tot woningen.
- D) Bestaande woningen zullen worden gesloopt en vervangen door nieuwe woningen.

14. Denk je dat er in 2040 gevaar is voor een overstroming in Nederland?

- A) Nee, het hele land is goed beschermd.
- B) Ja, zowel langs de kust als langs de rivieren.
- C) Ja, alleen aan de kust.
- D) Ja, alleen langs de rivieren.

15. Nederland heeft nu te maken met meerdere problemen. Welk probleem is in 2040 opgelost?

- A) Het milieuprobleem. In 2040 gaan we duurzaam met het milieu om.
- B) Het overstromingsrisico. In 2040 is er geen risico meer op overstromingen.
- C) Economische achteruitgang. In 2040 heeft bijna iedereen in Nederland werk.
- D) De verschillen in welvaart tussen mensen en tussen gebieden. In 2040 zijn er geen grote verschillen meer in

16. De inrichting van Nederland is nooit af. In 2040 zal Nederland er dan ook heel anders uitzien dan nu. Wie hebben volgens jou in 2040 de meeste invloed op de inrichting van Nederland?

- A) Bedrijven
- B) Burgers
- C) Overheid
- D) Experts

Vragen over de wedstrijd. helemaal mee eens / mee eens / mee oneens / helemaal mee oneens

1. Ik vond het leuk om aan deze leerlingenwedstrijd te werken.
2. Ik heb tijdens deze lessen echt nieuwe dingen geleerd.
3. Ik wist voor deze wedstrijd (bijna) niets over toekomstscenario's.
4. Ik heb tijdens deze wedstrijd veel geleerd over toekomstscenario's.
5. Ik heb tijdens deze wedstrijd veel geleerd over de ruimtelijke ordening in Nederland.
6. Ik ben door deze wedstrijd meer gaan denken over mijn eigen toekomst.
7. Ik ben door deze wedstrijd meer gaan nadenken over de toekomst van Nederland.
8. Welk cijfer geef je de wedstrijd? 1 t/m 10

Vragen over jezelf

- Ben je een jongen of een meisje?
- In welke klas zit je?
- In welke provincie ligt je school?
- In welke plaats staat je school?

ATLAS V.D. TOEKOMST

Nederland in 2040

